

підприємств в основні фонди та екологічні проекти, що викликано низьким рівнем рентабельності, вигода від Кіотського протоколу стає оптимальним варіантом оновлення основних засобів. Українські виробники електричної енергії у будь-якому випадку вимушені витратити кошти на екологічну безпеку. Правильно організована робота по Кіотському протоколу дозволяє перекласти ці затрати на підприємства інших країн.

Таким чином, Кіотський протокол є шансом для українських енергогенеруючих підприємств подолати не тільки екологічні проблеми, але й проблеми старіння (фізичного і морального) основних фондів, що в свою чергу допоможе частково вирішити гостру для України загалом проблему енергозбереження.

Джерела та література:

1. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, ратифікований Законом України № 430-IV (1430-15) від 04.02.2004;
2. Енергетична стратегія України на період до 2030 року: схвалена розпорядженням КМУ від 15.03.2006 р. № 145-р.;
3. Гелетуха Г.Г., Матвеев Ю.Б., Филоненко А.В. НТЦ "Биомасса", Институт технической теплофизики НАН Украины. Киотский протокол и дополнительные инвестиции в энергосбережение // журнал "Отопление. Водоснабжение. Вентиляция, кондиционеры". – 2006. – № 2;
4. Заякинов Д. Киотский протокол стартует // "Киевские ведомости". – 2004. – № 214;
5. Киотский протокол как инструмент финансирования украинской экономики // Киевский центр политических исследований и конфликтологии. – 13.04.2004. - www.analitik.org.ua/current-comment/есonomу/407d5cd005f55/pagedoc1108_18;
6. Крюков В., Семененко Д. Атмосфера как источник доходов // журнал "Украинский бизнес". – 2007. - №27 (77);
7. Кузовенко В. Киотский протокол обязывает // журнал "Бумага и жизнь". – 2007. – №2 (78);
8. Миронов А. Украина может заработать на парниковых газах // "Деловая столица". – 2004. – № 6.

Володимир Іванець

БІЗНЕС-РОЗВІДКА: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Сутність будь-якої розвідки (військової, економічної чи державного, приватного характеру) – це добування та накопичення відповідної інформації або обсягу відомостей певного напрямку для подальшої передачі замовнику для їх реалізації чи подальшого потенційного накопичення з певною метою.

У світі існують десятки чи сотні тисяч зареєстрованих та нелегальних агентств, бюро, фірм, організацій або служб безпеки розвідувального характеру, які займаються "економічною, конкурентною (competitive intelligence), маркетинговою, комерційною, корпоративною, діловою (business intelligence) розвідкою" чи "промисловим шпигунством", але всі вони виконують одні і ті ж функціональні операції, використовуючи подібні сили і засоби, однотипні методи добування розвідувальної інформації. Різниця лише в тому, що відомості, які добуваються спеціалістами "промислового шпигунства" (а третина зарубіжних служб маркетингу, аналітичних центрів великих корпорацій так чи інакше причетна до промислового шпигунства), одноразового використання, можуть стосуватися певного періоду чи об'єкта зацікавленості або повторюватись через деякий час, а конкурентна або ділова бізнес-розвідка, як правило, вирішує легальним способом проблемні питання, конкретні завдання, що стосуються економічної діяльності, прийняття управлінських рішень та накопичення відповідної інформації для подальшого використання у практичній діяльності фірми. Бізнес-розвідка збирає будь-яку значущу для накопичення в базі даних інформацію про конкурента з метою подальшого її використання з точки зору ретроперспективи. Так, одна із

кращих техаських Інтернет-агенцій “Стратфор”, що надає корисну розвідувальну для політичних і бізнесових структур інформацію із відкритих джерел, взяла свою назву від словосполучення “strategic forecasts” – “стратегічні прогнози”.

Крім того, “промислове шпигунство” використовує протиправні методи, засоби і заходи у добуванні потрібної розвідувальної інформації. А бізнес-розвідка є зареєстрованою законною структурою, яка займається направленою, організованою і комплексною діяльністю зі збору розвідувальних даних щодо конкретних конкурентів, зловмисників фірми та їх діяльності, направлені на підрив стабільності роботи чи іміджу фірми.

Якщо взяти конкретно назву розвідки, що займається вирішенням економічних проблем, то для неї, на нашу думку, найбільше підходить “бізнес-розвідка”, оскільки першим значенням слова *business* в англійській мові є “діло, постійне заняття, спеціальність”. Тому підрозділам, що постійно займаються розвідувальною діяльністю фірми, підходить більше назва бізнес-розвідка як основна їх спеціальність.

Бізнес-розвідка – це постійний процес збору, накопичення, структурування, аналізу даних про внутрішнє і зовнішнє середовище та видачі вищому менеджменту фірми інформації, що дозволяє їй передбачити зміни в цьому середовищі і приймати своєчасні оптимальні рішення з управління ризиками, впровадження змін у фірмі та відповідні заходи, направлені на задоволення майбутніх запитів споживачів і підтримку прибутковості. Підготовка стратегічних рішень фірмою з урахуванням даних бізнес-розвідки дозволяє різко збільшити ефективність рішень, що приймаються. З іншого боку, використання технологій розвідки дозволяє успішно здійснювати прогноз кризових явищ у бізнесі, тобто реалізувати функцію раннього попередження про кризи. А це, в свою чергу, робить можливим запровадити попереджувальні заходи і знизити напругу можливої кризи, здійснити її локалізацію чи зниження можливого збитку. Також це можливість використання цих знань про кризу у своїх інтересах, повернувши їх для укріплення свого стану чи послаблення конкурента.

Завдання збору та обробки інформації на регулярній основі потребує наявності регулярно оновлених інформаційних ресурсів. При цьому сучасні аналітичні технології, так названі *Deep mining* і *Business Intelligence*, потребують збереження даних в електронній формі. Звідси необхідність у сучасній технічній базі наявності програмного забезпечення, яке не тільки дозволить збирати дані із різних джерел, зберігати їх у структурованих і неструктурованих базах даних, але вести пошук в інформаційному полі. Джерелами інформації є Інтернет, онлайніві ресурси, ЗМІ в електронній формі, оновлені бази даних і електронні архіви, корпоративні інформаційні масиви та архіви електронної пошти. Крім того, потрібні люди – джерела інформації як поза фірмою, так і всередині її, аналітики і пошукачі, які знають правила роботи з інформацією і вміють їх застосовувати на практиці, співробітники-професіонали бізнес-розвідки, яких нелегко підібрати за високими вимогами до спеціальності розвідника.

Найважливішим моментом у діяльності бізнес-розвідки стає прогнозування. І основну роль у цьому починає відігравати поряд з розвідкою аналітична робота – моніторинг обстановки. Розвідка ідентифікує ризики, розробляє моделі загроз і сценарії криз, визначаються фактори, що діють на їх розвиток та ознаки їх наближення, щоб вчасно сконцентрувати в необхідному місці необхідні сили і засоби, провести необхідні організаційні зміни та прийняти превентивні заходи, щоб не допустити негативного розвитку кризи.

Аналогічно вирішуються завдання протидії недобросовісній конкуренції з метою захисту центру управління фірми, її цілісності, зв'язків, репутації на ринку. Окремим випадком цього завдання є недружні злиття і поглинання (рейдерство). Використовуючи методи бізнес-розвідки можна наперед побачити і упередити перші кроки, ознаки рейдерства, застосувати необхідні заходи, які будуть менше коштувати, ніж тоді, коли рейдерство набере повну силу.

Сучасні засоби і технології обробки розвідінформації дозволяють також вирішувати завдання внутрішньої безпеки (контррозвідки) фірми – оцінювати динаміку лояльності персоналу, виявляти центри напруги, факти витоку конфіденційної інформації, іншу діяльність персоналу проти фірми.

На жаль, інколи недовіра керівництва фірми зводить нанівець ефективну роботу бізнес-розвідки.

Крім того, проведення оперативно-розшукової діяльності приватними організаціями та особами в Україні не допускається. Однак її здійснення в економічних і соціальних інтересах підприємств, не порушуючи законів України та прав громадян, а також державної безпеки, не забороняється. Проте варто пам'ятати, що відповідно до ч. 4 ст. 23 Закону “Про інформацію”, забороняється збір відомостей про особу без її попередньої згоди, за винятком випадків, передбачених законодавством. Ця детективна діяльність може проявитись у формі бізнес-розвідки, комерційних і маркетингових досліджень, промислової та інформаційної розвідки. Тому правова основа діяльності бізнес-розвідки може бути закріплена в статуті, правилах внутрішнього розпорядку, колективному договорі, посадових інструкціях, положеннях про захист комерційної таємниці та діяльність служби безпеки.

Отже, бізнес-розвідка, як і діючі заходи захисту від неї є важливими умовами забезпечення конкурентних переваг – одних із головних факторів, що забезпечують рівновагу економічного розвитку у світі, і будь-яка фірма або організація, котра серйозно ставиться до забезпечення безпеки своєї діяльності і розвитку, повинна мати у своїй структурі підрозділ бізнес-розвідки.

Джерела та література:

1. Доронин А.И. Бизнес-разведка, - 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательство “Ось - 89”, 2003. – 384 с.
2. Митрофанов А.А. Экономическая безопасность коммерческих предприятий и деловая разведка, Интернет-сайт, 2007.
3. Ткачук Тарас. Конкурентна розвідка: легальний інструмент дослідження ринку чи вид недобросовісної конкуренції, “Бизнес и безопасность”, № 4/2006 (54).
4. Ткачук Тарас. Історія розвитку та становлення конкурентної розвідки, “Бизнес и безопасность”, № 4/2006 (54).
5. Кравчук П.Я. Правове забезпечення корпоративної безпеки суб'єктів підприємницької діяльності в Україні, “Право і безпека”, 2004/3”3.

Михайло Селінний, Василь Бондар

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

Постановка проблеми. Важливу роль у вирішенні продовольчої проблеми країни відіграє цукровий підкомплекс. Неприятливе економічне становище АПК, зниження обсягів інвестицій, недосконалість податкової і кредитної систем, прорахунки у ціноутворенні, недостатня державна підтримка і захист внутрішнього ринку від конкуренції з боку імпортерів цукру-сирцю, погіршення фінансового становища більшості підприємств буряковоцукрового підкомплексу привели галузь до кризи. В Україні прослідковується стійка тенденція до скорочення посівних площ, зниження урожайності та валових зборів цукрових буряків, зниження ефективності їх вирощування. Тому важливим є аналіз технологій вирощування цукрових буряків.

Стан вивчення проблеми. Пошуку реальних шляхів виходу з кризи, дослідженню проблеми становлення та ефективного функціонування бурякового підкомплексу присвячені праці багатьох вчених, зокрема П.П. Борщевського,